

Aan de gemeenteraad van Tubbergen

Zaaknummer
1239561

Bijlagen
2

Onderwerp
Datum collegevergadering: 11 maart 2025, Raadsbrief 2025 nr. 18

Verzenddatum
21 maart 2025

Geachte raads- en commissieleden,

Waarover gaat deze brief?

In onze collegevergadering hebben wij gesproken over het onderzoek naar de Social Return On Investment van inzet van dorpsondersteuners.

Ons besluit

In onze vergadering hebben we besloten kennis te nemen van de resultaten van het onderzoek naar de Social Return On Investment (SROI) van de dorpsondersteuner en u te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek via deze raadsbrief.

Toelichting

Een dorpsondersteuner helpt inwoners om gezond en veerkrachtig te blijven. Ook signaleert hij of zij vroegtijdig sociale problemen en hulpvragen. Het gaat om een innovatief project in het sociaal domein. Daarom is het belangrijk om te weten: wat levert de dorpsondersteuner op?

Om deze vraag te beantwoorden, is er een onderzoek uitgevoerd met de Social Return On Investment (SROI)-methode. Dit is een wetenschappelijk onderbouwde methode om de maatschappelijke waarde van een project te meten. Reden voor deze tussentijdse evaluatie is de toezegging aan de gemeenteraad om al vóór de brede evaluatie te informeren over de eerste resultaten van dit onderzoek.

Waarom een SROI?

Innovaties in de zorg en het sociale domein zijn vaak moeilijk te meten, omdat er geen vaste eindpunten zijn. SROI biedt hier een oplossing voor. Deze methode maakt inzichtelijk wat een project oplevert, niet alleen in geld, maar ook in maatschappelijke waarde. Zo wordt duidelijk welke positieve effecten de dorpsondersteuner heeft op de samenleving.

Bij SROI wordt berekend wat de investering in het project oplevert. Dit gebeurt op basis van wetenschappelijke gegevens. De methode kijkt naar zowel financiële besparingen als verbeteringen in welzijn en leefbaarheid. Dit wordt uitgedrukt in een SROI-ratio: een getal dat aangeeft hoeveel euro's de samenleving terugkrijgt voor elke geïnvesteerde euro.

Onderzoek door Roessingh Research en Development

Voor dit onderzoek hebben wetenschappers van Roessingh Research & Development (RRD) een 'prospectieve SROI' uitgevoerd. Dit betekent dat ze, samen met betrokken inwoners en professionals, hebben berekend wat de verwachte opbrengsten van de dorpsondersteuner zijn. Dit gebeurde in workshops en gesprekken binnen het Lerend Netwerk, een groep waarin inwoners, professionals en gemeenten samenwerken.

De professionals die hieraan meededen, zijn onder andere casemanagers dementie, huisartsen, thuiszorgmedewerkers en sociaal werkers van welzijnsstichting SWTD. Zij investeren tijd en kennis in het project en helpen inwoners met hun zorgvragen.

Resultaten

De investering in het project bestaat vooral uit loonkosten en andere bijdragen van de gemeente. Maar ook inwoners leveren een grote bijdrage, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk.

De opbrengsten van het project zijn vervolgens uitgedrukt in geld, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Daarbij is gekeken naar:

- **Kwaliteit van leven:** Inwoners voelen zich gezonder en gelukkiger. Dit wordt gemeten in 'Quality-Adjusted Life Years' (QALY's). Eén QALY wordt in Twente gewaardeerd op € 45.000 per jaar, volgens afspraken met Nederlandse SROI-experts.
- **Lagere zorgkosten:** Doordat de dorpsondersteuner vroegtijdig hulp biedt, is er minder dure zorg nodig. Hierdoor dalen de kosten voor zorg en welzijn naar verwachting met 15%.
- **Betere samenwerking in de zorg:** Zorgverleners werken slimmer samen, wat leidt tot een efficiëntere aanpak.

De opbrengsten en kosten zijn berekend over een periode van vier jaar (2025-2028).

SROI-ratio en impact

De effectiviteit van de dorpsondersteuner hangt af van twee belangrijke factoren:

1. Hoe goed sluit de ondersteuning aan bij de behoefte van het dorp?
2. Hoe duidelijk is de rol van de dorpsondersteuner voor inwoners en professionals?

Als deze factoren optimaal zijn, is de SROI-ratio **2,45**. Dat betekent dat elke geïnvesteerde euro € 2,45 oplevert voor de samenleving. Op dit moment is de impact nog niet maximaal, onder andere omdat inwoners en professionals nog moeten wennen aan de rol van de dorpsondersteuner. Daarom ligt de huidige SROI-ratio rond **1,25**. Dit betekent dat er nog ruimte is voor groei.

Kanttekeningen

Het onderzoek richt zich op de belangrijkste betrokkenen, zoals inwoners en zorgverleners. Maar waarschijnlijk heeft de dorpsondersteuner ook een breder effect, bijvoorbeeld op werkgevers (door minder ziekteverzuim) en scholen (door betere leerprestaties).

Daarnaast zijn niet alle opbrengsten in geld uitgedrukt. Bijvoorbeeld: hoe waardeer je een beter sociaal netwerk of meer plezier in het leven? Daarom is het onderzoek voorzichtig in de schattingen. De kosten zijn ruim berekend, terwijl slechts 49% van de verwachte opbrengsten is meegerekend.

Waarom deze raadsbrief?

In artikel 169, tweede lid, van de Gemeentewet staat dat wij de raad alle inlichtingen verschaffen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft. Wij meenden er daarom goed aan te doen u van ons besluit op de hoogte te stellen. Wij stellen u voor deze raadsbrief voor kennisgeving aan te nemen.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met de raadsgriffier. Deze zal uw vragen aan ons college kenbaar maken. De griffier is te bereiken via telefoonnummer (0546) 62 80 00 of e-mailadres griffie@tubbergen.nl

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Tubbergen,

de secretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.L.M. Scholten'.

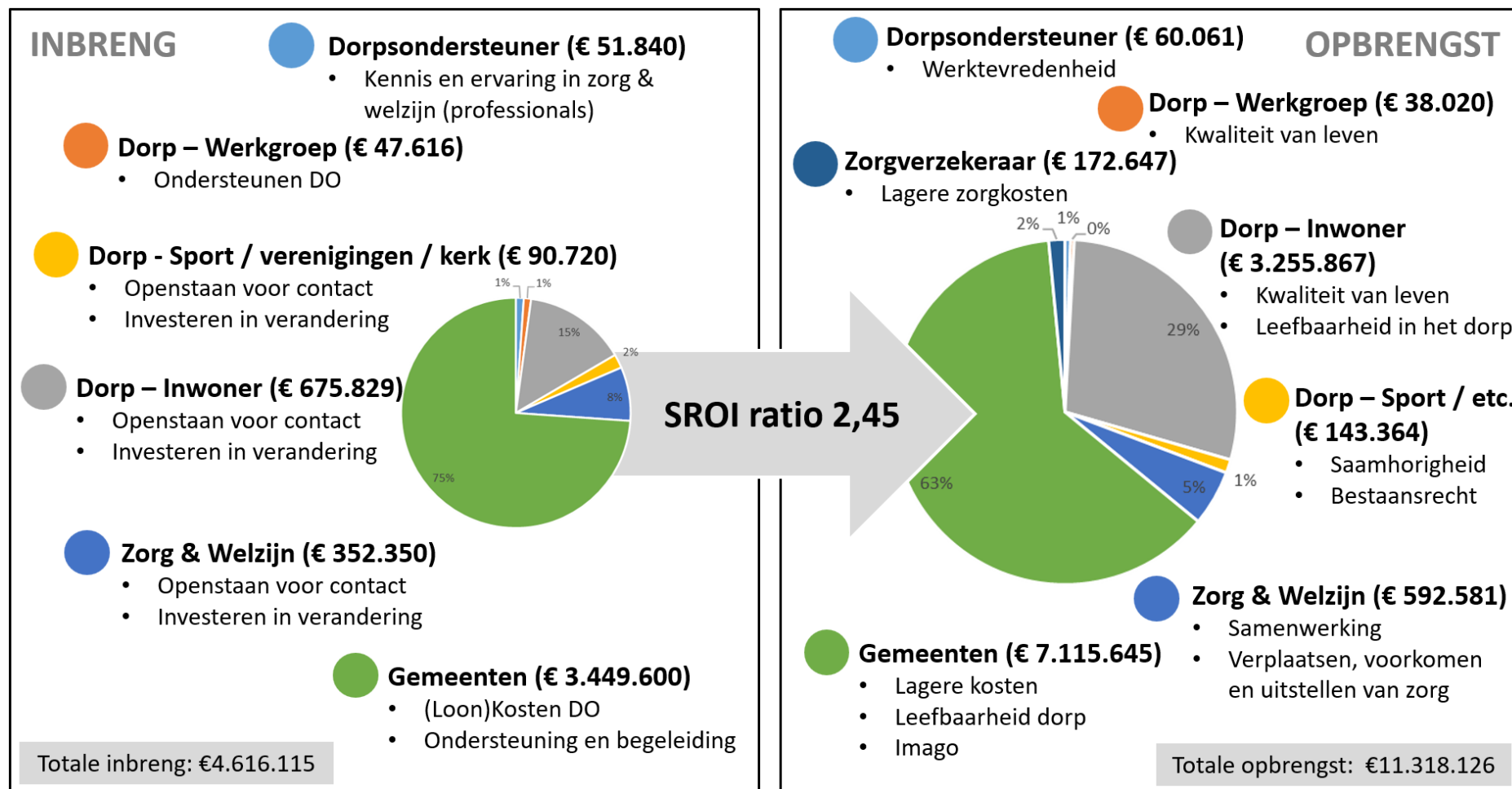
Ing. J.L.M. Scholten

de burgemeester

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.H. Postma'.

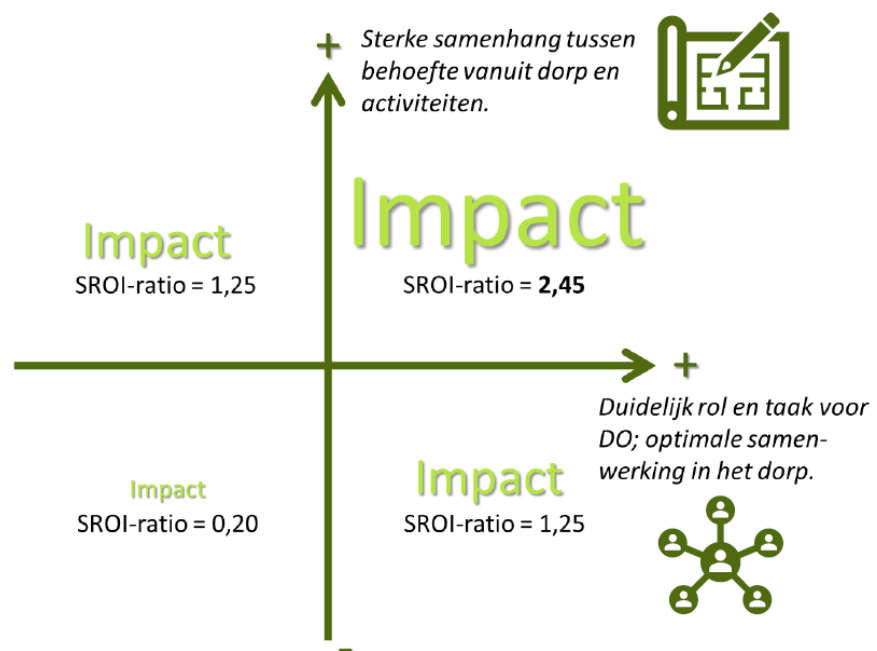
Drs. A.H. Postma

Afbeeldingen SROI dorpsondersteuner

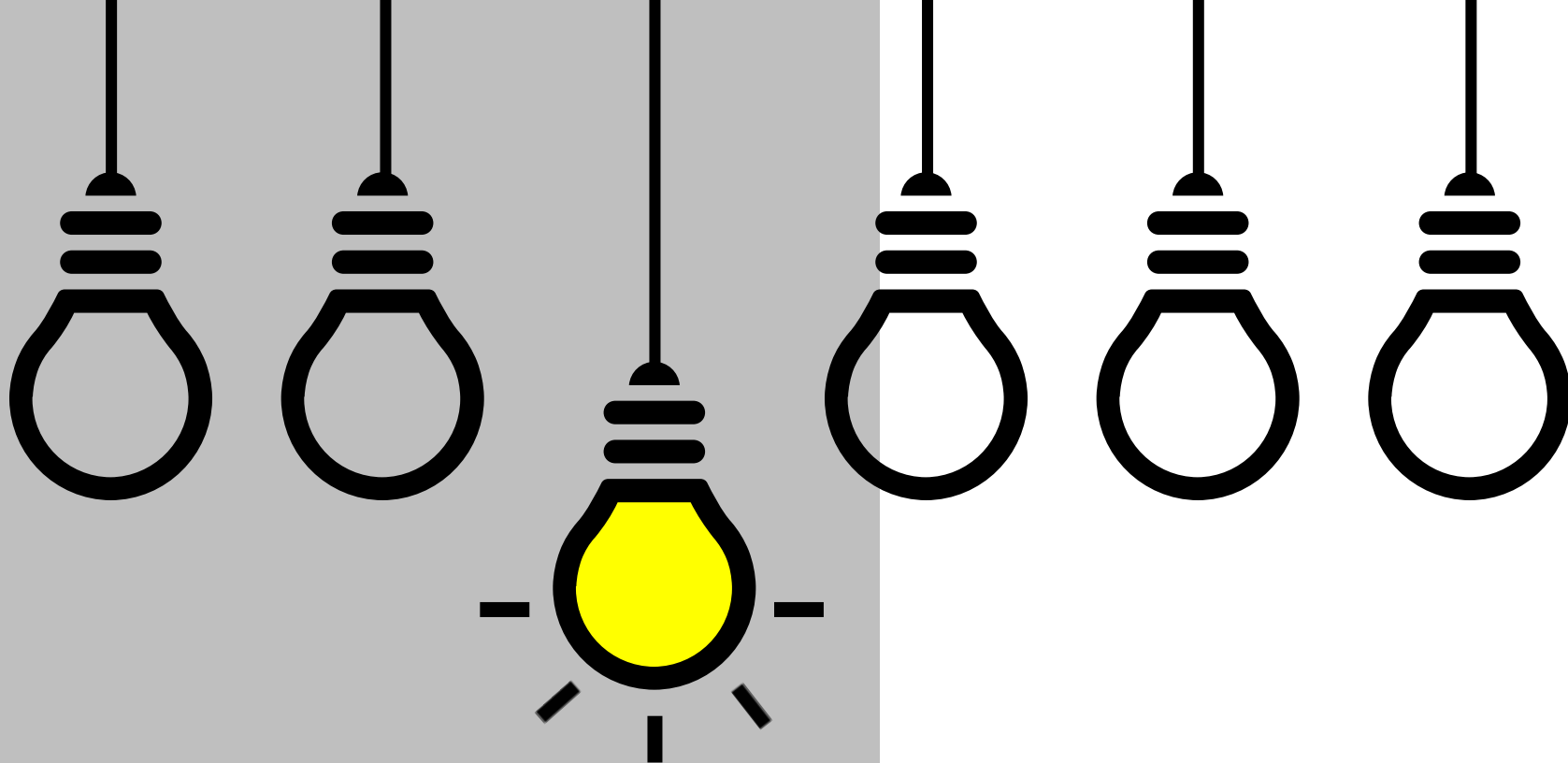

Afbeelding 1: Weergave van inbreng en opbrengst i.r.t. belanghebbenden

NB: Het betreft hier de inbreng en opbrengst over een periode van vier jaar (2025-2028) voor het totaal van deelnemende kernen in de gemeenten Tubbergen en Dinkelland.

Afbeelding 2: SROI-ratio op basis van impact

Eindrapportage Forecast SROI Dorpsondersteuner

Dr. Stephanie Jansen – Kosterink
Roessingh Research and Development

13/02/2025

In opdracht van: Noaberkracht

De opdracht

In 2024 heeft Roessingh Research and Development (RRD) de opdracht “Evaluatie dorpsondersteuner” uitgevoerd. Deze opdracht bestond uit drie onderdelen: het uitvoeren van forecast SROI voor één dorp, het opstellen van dorp specifiek evaluatieplan op basis van de forecast SROI om de inzet van de dorpsondersteuner te evalueren en het opstellen van een blauwdruk voor forecast SROI en evaluatieplan op basis van bovenstaande werkzaamheden. Tijdens het uitvoeren van de opdracht bleek dat het lastig zou worden om voor slechts één dorp een forecast SROI en evaluatie plan op te leveren. Daarom is ervoor gekozen om op te leveren:

- Forecast SROI voor het gehele initiatief (Dinkelland en Tubbergen)
- Evaluatie plan voor het gehele initiatief (Dinkelland en Tubbergen)
- Werkbestanden voor de SROI analyse.

Deze opdracht is afgerond in januari 2025 en in deze eindrapportage wordt er teruggeblikt op de verschillende activiteiten en de eindproducten komen één voor één aan bod.

Stephanie Jansen-Kosterink

Roessingh Research and Development (RRD) levert wetenschappelijk onderzoek naar innovatieve zorgtechnologie met een focus op de eindgebruiker. Voor RRD is co-creatie met eindgebruikers en stakeholders essentieel om ervoor te zorgen dat de innovatie voldoet aan de behoeften van de gebruikers en past in de zorgcontext. Zodat de technologie daadwerkelijk en optimaal gebruikt wordt en bijdraagt aan duurzame gezondheidszorg.

Onze expertise voor gebruikersgerichte gezondheidstechnologie richt zich op revalidatie en gezond ouder worden. We dragen bij aan preventie, zelfmanagement en optimale participatie in de samenleving door de ontwikkeling van technologie-gebaseerde zorgconcepten die daadwerkelijk gebruikt worden, thuis of in de kliniek.

Deze opdracht is uitgevoerd door:

Stephanie Jansen – Kosterink, PhD

Sinds 2008 werkt Stephanie als gepromoveerd (2014) bewegingswetenschapper (VU Amsterdam) bij RRD. Ze is expert in het evalueren van (technologische) innovatie en interventies in de zorg en het sociale domein vanuit het perspectief van de client / inwoner, de zorg / het sociale domein en de maatschappij. Ze is GCP geschoold en heeft ruime ervaring van het scholen en uitvoeren van de SROI methodes. Als onderzoeker heeft ze meer dan 75 (wetenschappelijke) publicatie op haar naam staan en is haar werk ruim 1225 keer geciteerd (H-index van 19). Stephanie is lid van de METC Oost-Nederland.

Activiteiten

- Tijdens het gehele proces zijn er verschillende workshops binnen het Lerend Netwerk van de Dorpsondersteuner georganiseerd:
 - **Workshop 1: Wat is de waarde van de dorpsondersteuner voor ons dorp?**
 - Woensdag 20 maart in Tubbergen
 - Uitleg SROI methode, betrokken belanghebbende en activiteiten per belanghebbenden.
 - **Workshop 2: Wat levert de dorpsondersteuner ons op?**
 - Woensdag 17 april in Weerselo
 - Visualiseren van de meerwaarde van de dorpsondersteuner vanuit het perspectief van de verschillende belanghebbenden en randvoorwaarden evaluatieplan.
 - **Workshop 3: Eerste resultaten & vervolg**
 - Donderdag 12 september in Deurningen
 - Doorspreken eerste resultaten en aanscherpen SROI
- Voor en na deze workshops zijn er verschillende (online) afspraken geweest met Noaberkracht om deze workshops voor te bereiden.
- Naast deze workshop zijn er **drie dorpsondersteuners geïnterviewd** (semi-gestructureerd) om meer onderdelen van de forecast SROI en het evaluatieplan verder in te kleuren (Interview 1 en 2 op maandag 26 augustus en Interview 3 op woensdag 28 augustus).
- Een eerste versie van de forecast SROI is besproken op maandag 28 oktober met Noaberkracht in Tubbergen.
- De **definitieve forecast SROI** is gepresenteerd aan de dorpsondersteuners op maandag 20 januari in Denenkamp.

Maatschappelijk impact analyse

Het aantonen van de sociale meerwaarde van (technologische) innovaties en/of interventies in de zorg en het sociaal domein worden steeds belangrijker. De zorg wordt duurder, waardoor naast het financiële rendement, de maatschappelijke impact een grotere rol gaat spelen.

Wij hanteren is de wetenschappelijke onderbouwde **Social Return on Investment (SROI) methode** om maatschappelijk impact te meten. De SROI methode onderscheidt zich van de bekende ROI methode, doordat het niet alleen meet wat de financiële investering van uw innovatie en/of interventie oplevert, maar ook welke impact deze op de maatschappij heeft. Wij doen dit door het maatschappelijke rendement van alle belanghebbenden inzichtelijk te maken. Het resultaat van de SROI methode is de SROI ratio, deze geeft weer wat de maatschappelijke opbrengst van uw (technologische) innovaties en/of interventies in de zorg en het sociaal domein is in euro's ten opzichte van de investering.

Het startpunt van de SROI methode is het samen opstellen van een duidelijk scenario van de innovaties en/of interventies in de zorg en het sociaal domein. Op basis van dit scenario analyseren wij wat de inbrengen van alle belanghebbenden (b.v. aan tijd of financiële investering) en welke waarde de innovaties en/of interventies in de zorg en het sociaal domein creëert. Door het betrekken van alle belanghebbende bij het berekenen van de SROI ratio leidt deze methode ook tot grotere betrokkenheid van alle stakeholders.

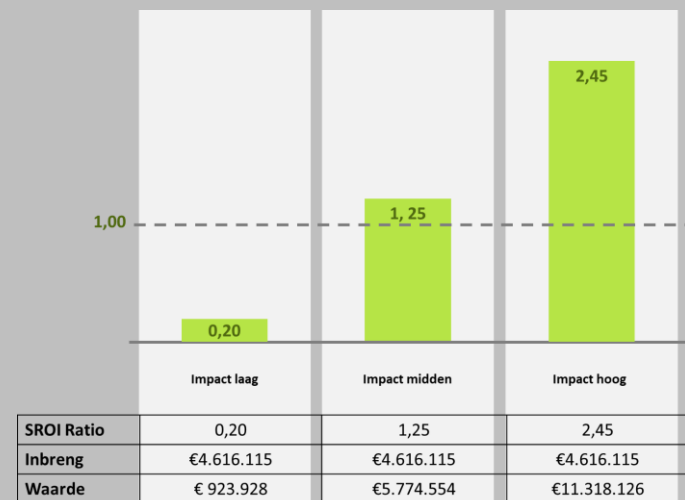
Resultaat 1 - Forecast SROI voor het gehele initiatief

De forecast SROI is opgeleverd middels een eindpresentatie ("Eindpresentatie Forecast SROI Dorpsondersteuner"). Na de eerste workshop bleek dat het lastig zou worden om voor één dorp een SROI op te stellen. Dit zou het samenwerken en samen leren niet bevorderen. Daarnaast bleek dat niet elk dorp even ver was met het initiatief. Sommige dorpen waren nog in de opstartfase en andere hadden al (jaren) ervaring. Daarom is er uiteindelijk voor gekozen om voor het gehele initiatief (Dinkelland en Tubbergen) een voorspellende (forecast) SROI op te stellen. De dorpen zijn niet met elkaar vergeleken. De vraag die centraal gestaan heeft bij het opstellen van deze SROI was:

Wat levert de dorpsondersteuner ons op?

Tevens bleek uit de workshops, de interviews met de dorpsondersteuners en gespreken met Noaberkracht dat de mate van impact die een Dorpsondersteuner kan creëren in een dorp sterk afhankelijk is van activiteiten die worden opgepakt door de dorpsondersteuner en de samenwerking met het dorp. De activiteiten moeten aansluiten bij de vragen en behoeften vanuit de dorp en binnen het dorp moet de rol en taak van de Dorpsondersteuner duidelijk zijn om samenwerken te bevorderen. Wanneer niet duidelijk is wie welke rol heeft en wie waarvoor verantwoordelijk is, is het samen creëren van impact lastig. Om dit vooral als boodschap mee te geven aan de dorpen en Dorpsondersteuners en juist om niet te beoordelen zijn er drie voorspellende SROI opgeleverd. Deze drie SROIs verschillen van elkaar door de verschillende gekozen impactafslagen: laag, midden en hoog (zie Figuur 1).

De voorspellende SROI-ratio ligt dus tussen de 0,20 en 2,45.

Figuur 1 – Visualisatie van de 3 voorspellende SROIs.

Resultaat 1 - Forecast SROI voor het gehele initiatief (Dinkelland en Tubbergen)

In deze voorspellende SROI zijn meegenomen als belanghebbenden:

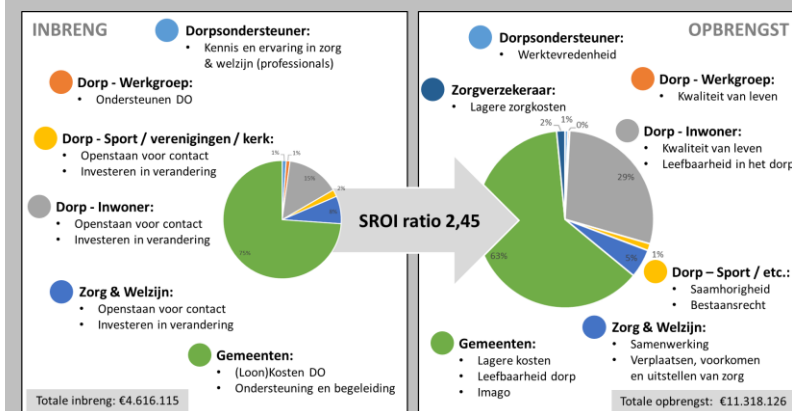
Dorpsondersteuners, Dorpen/Kernen (werkgroep / vrijwilliger, inwoner en sport, verenigingen en kerk) Zorg & Welzijn, Gemeente en de Zorgverzekeraar.

De totale inbreng van al deze belanghebbenden is geschat op € 4.6M. De grootste inbreng is voor de gemeenten (de loonkosten voor de dorpsondersteuner en de ondersteuning en begeleiding van het gehele initiatief). Een deel van de inwoners worden door de dorpsondersteuner geholpen. Daarnaast zijn inwoners en het dorp betrokken als werkgroepsleden en vrijwilligers. Zij worden gevraagd om de Dorpsondersteuner te ondersteunen, open te staan voor contact en te investeren in verandering.

De totale opbrengst voor alle belanghebbenden is geschat op € 11.3 M. Door de inzet van de dorpsondersteuner worden inwoners snel en laagdrempelig geholpen met hun (startende) problemen in het domein van zorg en welzijn. Door deze inzet ervaren inwoners meer kwaliteit van leven. Bij de Gemeente ligt het grootste deel van de opbrengst. Door de inzet van de dorpsondersteuner is er binnen de dorpen / kernen meer aandacht voor positieve gezondheid en word er slimmer samengewerkt tussen de verschillende belanghebbenden in de zorg en het sociale domein.

Figuur 2 geeft een **visualisatie van de voorspellende SROI** voor het scenario dat de activiteiten die ondernomen worden door de Dorpsondersteuner optimaal aansluiten bij de vragen en behoeften vanuit de dorp en dat de samenwerking binnen het dorp optimaal is.

Voor meer informatie over deze voorspellende SROI verwijzen wij u naar het document "Eindpresentatie Forecast SROI Dorpsondersteuner" en de meegeleverde Excel bestanden.

Figuur 2– Visualisatie van de voorspellende SROI (scenario impact hoog)

Resultaat 2 - Evaluatie plan voor het gehele initiatief

Op basis van de Social Return on Investment (SROI) methode zijn we tot de volgende **impact matrix** gekomen met voorstel voor onderzoek:

Belanghebbende	Inbreng	Opbrengst	Hoe te onderzoeken?	Voorstel
Dorpsondersteuner	Kennis en ervaring in zorg & welzijn (professionals)		Interview / vragenlijst	2x groepsdiscussie met DO
		Werktevredenheid	Interview / vragenlijst	
Dorp - werkgroep	Ondersteuning DO		Interview / vragenlijst	2x groepsdiscussie met werkgroepsleden en vragenlijst
		Verhoging kwaliteit van leven	Interview / vragenlijst	
Dorp - inwoners	Openstaan voor contact		interview	6x interview met inwoner die geholpen is door DO
	Investeren in verandering		interview	
		Verhoging kwaliteit van leven	interview	
		Verhoogde leefbaarheid in het dorp	interview	
		Minder eenzaamheid problematiek	interview	
Dorp- Sport, Verenigingen en Kerk	Openstaan voor contact		groepsdiscussie / vragenlijst	2x groepsdiscussie met sport, verveningen, kerken en vragenlijst
	Investeren in verandering		groepsdiscussie / vragenlijst	
		Saamhorigheid	groepsdiscussie / vragenlijst	
		Bestaansrecht	groepsdiscussie / vragenlijst	
Zorg & Welzijn	Openstaan voor contact		interview / vragenlijst	3x interview met HA
	Investeren in verandering		interview / vragenlijst	3x interview met WMO consulent
		Samenwerking	interview / vragenlijst	2x groepsdiscussie met welzijn
		Verplaatsen, voorkomen en uitstellen van zorg	interview / vragenlijst	

Resultaat 2 - Evaluatie plan voor het gehele initiatief (Dinkelland en Tubbergen)

Vervolg **impact matrix** voor Belanghebbende Gemeente en Zorgverzekeraar:

Gemeente	(Loon)Kosten DO		monitoren uitgaven gemeente	
	Ondersteuning en begeleiding		monitoren uitgaven gemeente	
		Lagere zorgkosten (WMO, P-wet, Jeugd)	monitoren uitgaven gemeente	opdracht neerleggen bij Kennispunt + analyseren uitkomsten
		Leefbaarheid dorp - sociale cohesie.	vragenlijst	meenemen in interview, groepsdiscussie, vragenlijst
		Imago	vragenlijst	meenemen in interview, groepsdiscussie, vragenlijst
zorgverzekeraar		Lagere zorgkosten	Vektis data	opdracht neerleggen bij Kennispunt + analyseren uitkomsten

Door het uitvoeren van dit evaluatie voorstel (kwalitatief onderzoek) worden de verschillende inbreng en opbrengsten van de belanghebbenden geverifieerd. Het onderzoek zal vooral bestaan uit interviews, groepsgesprekken en vragenlijsten met / voor de verschillende belanghebbenden. Met de uitkomsten uit dit onderzoek worden de van de eerder opgestelde forecast SROI aangescherpt.

